

Jordi Llavina, diari *El Mundo*, 26 de gener de 2012

NENS TENDRES I CRUELS

Deu fer trenta anys, d'això que explicaré. Jo era petit. El mestre que teníem ens va convidar a arribar-nos fins al castell del poble —una modesta excursió d'una tarda. En atènyer l'esplanada que hi ha al peu del castell, ens va sorprendre trobar-hi un home estirat a terra, tot ensangonat. El mestre, don José Antonio —a qui un pare, em sembla que el meu, havia atorgat el sobrenom del *maestrillo*— va intentar sortir del mal pas informant-nos que tot aquell bé de Déu de sang era, en realitat, *vino tinto*, al mateix temps que ens desviava cap a una altra ruta. Un dels nens de la colla, que vivia molt a prop d'allà, es va posar a plorar, suposo que perquè va sentir-se la tragèdia massa a tocar de casa. La resta miràvem d'arreglar-hi com més millor. Pel que sembla, el suïcida s'havia enfilat a un pal de la llum i s'havia aferrat als cables, com si la seva vida en depengués (i, d'una manera o altra, en efecte en va dependre: si no que, en despenjar-se, ja no es va tornar a alçar).

L'episodi, que és rigorosament cert, jo l'havia oblidat del tot. I és ara, en llegir aquest suggeridor llibre de Damià Bardera, que m'ha tornat a venir, tants anys després, a la memòria. L'obra es titula *Fauna animal*: ¿n'hi ha cap, de fauna, que no ho sigui? No ens errem: l'*animal* aplicat a la *fauna* del títol no és cap epítet, sinó un adjectiu que, en aquestes pàgines, no exhaureix mai les seves riques possibilitats expressives. El llibre està dividit en dues parts: l'una i l'altra es componen de breus relats més o menys independents, bé que algun personatge salta d'un relat a un altre. Els textos de la primera part, però, són més nerviosos,

més d'apunt; mentre que els de la segona sovint s'acosten a contes canònics — alguns dels quals, esplèndid.

Fauna animal m'ha fet recuperar aquell vell episodi de la infantesa. També nosaltres, com els personatges del llibre, érem tendres i cruels alhora. Col·leccionàvem insectes, com un dels nens del llibre, o com en Jody, el memorable protagonista d'*El poni roig*, de John Steinbeck. També nosaltres, com els protagonistes del llibre de Bardera o com el brivall d'*El Nadal d'un nen a Gal·les*, de Dylan Thomas, maltractàvem els animals. Ho fèiem, això sí, sense mala intenció: només pel plaer de veure'ls patir... Però *Fauna animal* és, també, un excel·lent llibre literari, si se'm permet la relativa redundància (i és que hi ha molts llibres presumptament literaris que no ho són gens), que m'ha fet recordar el primer de Toni Sala o els de Joan Pons, un autor que no té el reconeixement que mereix. En alguns casos, diríeu que els personatges de Bardera han de conviure d'una manera natural amb els parroquians d'*El Cafè de la Granota*, de Jesús Moncada. Aquesta és l'atmosfera que recrea l'autor gironí, amb nens i noiets que descobreixen la mort i el sexe (de vegades, una mica més granats, es troben amb el pare en una casa de barrets), l'ampli ventall de sorpreses de l'existència. Els noms (i malnoms) signifiquen molt: Maria Lestreta, Miquel Ullviu, Pilar Rateres, Maurici Xotes. La llengua és magnífica, plena de subtileses, dotada per als registres més diversos, que van més enllà del quequeig de dos germans. De vegades, un lirisme conclusiu converteix un petit conte en un poema: com aquell en què una dona borratxa abraça un ninot de neu: «Quan se'n separa —m'hi he fixat—, al ninot li queden restes de saliva». O aquell altre en què la sang d'un ocell abatut pel caçador estampa, damunt una pedra, la silueta d'una cara. Altres cops, es capgira el sentit una frase popular ('esvalotar el galliner') per crear una història original. Hi ha nens i vells, nois que es pixen al got que ha servit per convocar esperits, bojós oficials i no oficials, un arbre marcat amb una data, algun conte breu que recorda Calders («L'oracle»),

descripcions esplèndides: «La cara llaurada i unes mans que semblen dos bous inflats per la malaltia».

Sempre m'ha semblat que el sentiment de la vida que tenim els de poble és superior al que té la gent de ciutat. *Fauna animal* m'ho ha confirmat literàriament.